

*Arbeiderpartiet
- en fare for norske
kvinner*

*Hftet er utgitt av Rød Valgallianses
stortingsgruppe med utgangspunkt i RVs
fraksjonsmarknad til revidert
nasjonalbudsjett 1996*

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD	3
STORTINGSVEDTAK MED KVINNEPROFIL	4
KOMMUNER MED DÅRLIG ØKONOMI ... ET GODT UTGANGSPUNKT FOR OSS»	4
ISS: «VI TROR VI KAN TJENE PENGER»	4
LO-AKTUELT: «PRIVATISERING AVLER KORRUPSJON».....	5
«... FORTROLIG MED MARKEDSBASERTE TILBUD».....	5
EI KRIGSERKLÆRING MOT KVINNER MED LÅG LØN.....	5
RESULTATET AV 10 ÅR MED RAMMEFINANSIERING= STATLIG ANSVARFRASKRIVELSE	6
INNTEKTSSYSTEMET FOR KOMMUNENE I 1990	8
INNTEKTSSYSTEMET FOR KOMMUNENE I 1996.....	8
MARKEDSLIBERALISME/PRIVATISERING	9
HØY BARNEHAGEDEKNING = 11 000 BARN I KØ	9
PULVERISERING AV STATLIG ANSVAR	10
PRIVATISERING.....	10
NOEN KVINNER RAMMES IKKE.....	12
ARBEIDERPARTIETS «STILLE REVOLUSJON» I 90-ÅRA	12
STATEN HAR GOD RÅD!	12
NOEN EKSEMPLER PÅ HVA KOMMUNALISERINGA FØRER TIL	13
FLERE GRATIS OMSORGSÅRSVERK FRA KVINNER.....	13
HJEMME BEST, MEN	13
PRIVATISERING SÅ LANGT RÅD ER	13
NYE KUTT I ATTFØRINGSPENGER OG UFØRETRYGD?.....	14
FLEIRE KASTEBALLAR	15
6-ÅRSREFORMEN PRESSER UT ANDRE KOMMUNALE OPPGAVER	15
REFORM -97 - INGEN BARNEHAGEREFORM.....	15
DEN TREDJE METODEN	16
HVA MER KAN VI VENDE OSS FRA REGJERINGA?	16
OMDISPONERING AV OVERFØRINGENE TIL BARNEFAMILIENE.....	17
FOR BARN UNDER TRE ÅR:.....	17
FOR 3-5-ÅRINGER:.....	17
STØTTEORDNINGER FOR 16-18-ÅRINGER:.....	17
NOEN FORELØPIGE KOMMENTARER	17
OMSORGSPERMISJON.....	18
HVILKEN PASS MENER REGJERINGA AT KVINNENE SKAL HA I SAMFUNNET?	18
KVINNERS ROLLE I DET KAPITALISTISKE NORGE.....	18
KJØNNSKONTRAKTEN.....	19
KJØNNSKONTRAKTEN HINDRER REELL LIKESTILLING.....	19
KVINNER I OFFENTLIG SEKTOR	20
- HVOR ER DET BLITT AV NABO-KJERRINGENE?	20
KVINNERS ØKONOMISKE FORHOLD.....	20
BOMØNSTRET HAR ENDRET SEG	20
FLERE ENPERSONSHUSHOLDNINGER.....	20
HUSHOLDNINGSTYPER I NORGE.....	21
DYRERE Å BO ALENE	21
“MÅLRETTE TILTAK FOR ALENEFORELDRE”	22
INNTEKT PR. FORBRUKSENHET I 1984 OG 1994	22
TILBAKE TIL PRIVAT FORSØRGELSE	23

HVA SKJER? HVA GJØR DU?	23
UTOVER TARIFFOPPGJØRET	23
VEKK MED KVINNELØNNA	24
LIK ARBEIDSTID HJEMME OG PÅ JOBB	24
FORSVAR AV VELFERDSSTATEN.....	24
KVINNER I BEVEGELSE	24
DET FINS ALTERNATIVER FOR REGJERINGA.....	24
Å UTFORDRE KJØNNSKONTRAKTEN = Å UTFORDRE KAPITALISMEN	25
KOMMENTARER TIL HEFTEUTKAST FRA RV S STORTINGSGRUPPE:	27

FORORD

Mange av stortingsvedtaka i første halvår 1996 er slik at de i særlig grad gjør livet vanskeligere for kvinner som ikke har spesielt god råd. Regjeringa planlegger opptrapping av privatiserings- og distriktsavfolkningspolitikken. Viktige deler av disse planene har blitt vedtatt i Stortinget våren 1996, men virkningene vil du stort sett ikke få se før utpå høsten og i begynnelsen av 1997. Disse tiltakene har også det til felles at de forandrer kvinners liv på en annen måte enn menns liv. Regjeringa planlegger økte kjønnsforskjeller.

Dette hefteutkastet fra RVs stortingsgruppe er et forsøk på å fortelle til flere det vi vi har fått vite om hva som er på gang. Vi prøver å «oversette» til et mer forståelig språk noe av det som finnes spredd i forskjellige stortingsdokumenter. Vi ønsker å rope et varsko til kvinne- og fagbevegelsen om at høsten 1996 blir hard og at 1997 blir hardere. Kommunebudsjettene som legges fram til høsten, kommer til å inneholde konkretiseringen av Stortingets prinsippvedtak. Statsbudsjettet kommer også til å inneholde nye konkrete tiltak.

Spørsmålet blir: Skal vi bøye nakken og avfinne oss med at rettigheter går tapt, at omsorgsoppgaver privatiseres, osv. eller skal vi organisere på tvers og slå tilbake?

Det heftet du har i handa nå, er et førsteutkast. Vi ønsker reaksjoner fra deg og andre lesere slik at vi kan prøve gjøre det bedre. Derfor ber vi deg skrive noen ord på siste side av heftet og sende tilbake til oss. Vi ber om tilbakemelding raskest mulig, og innen 5. august. Avhengig av reaksjonene, skal vi avgjøre om vi får til å lage et grundigere og bedre hefte som kan komme til nytte for de som vil organisere på tvers utover høsten

Det er verken vond vilje, en generell kvinnefiendtlighet, kunnskapsløshet eller andre mangler eller svakheter hos de sentrale politikerne som er årsaken til dette. Staten er - uavhengig av politikernes personlig sinnelag - et maktapparat som tar vare på de største kapitaleiernes interesser og behov. Nå mot slutten av 1900-tallet betyr dette at markedsliberalisme og fri kapitalflyt er «svaret» på de fleste spørsmål. Dette slår igjennom på de fleste sektorer og får virkninger som øker kjønnsforskjellene i Norge. Bl.a. fordi mange politikere er valgt på programmer som sier at de for akkurat det motsatte av det som blir resultatet av dagens politiske hovedtrend, får vi stadig nye utredninger, planer og tilmed lovbestemmelser om likestilling. Statsrådene er «for likestilling», samtidig som de gjennomfører økte kjønnsforskjeller.

STORTINGSVEDTAK MED KVINNEPROFIL

- 13. mai gjorde Stortinget prinsippvedtak om at perioden en eneforsørger har rett til overgangsstønad skal reduseres fra 10 år og til 3 år. (Men dette blir ikke gjennomført før en lovendring også er vedtatt).
- Stortinget vedtok 11. juni å heve «inngangsbilletten» for å få rett til dagpenger som arbeidsledig, fra årsinntekt på 29 000 kr. til 49 000 kr. Det er flest kvinner mellom dei som fell utafør. Samtidig vedtok Stortinget at det berre er dei som har hatt årsinntekt over 80 000 kr. som skal ha rett til arbeidsledighetstrygd i tre år, men skal få denne perioden «avkorta». Frå Handel og Kontor fekk RV same dag opplyst at ei sånn ordning betyr at 18 458 deltidstilsette i butikkyrka dermed ikkje får rett til dagpengar i tre år. Det gjeld sjølvsagt først og fremst kvinner. Regjeringa og fleirtalet i kommunalkomiteen argumenterte faktisk med at det ikkje kan vere så farleg å heve kravet til minsteinntekt, fordi trygda blir så låg at dei ledige ikkje kan leve av den likevel.
- 19. juni sa Stortinget ja til statsråd Opseths plan om å legge ned ca. 1350 postkontorer og vedtok også å avvikle de siste delene av Telenors enerett. Det er svært mange kvinner blant de som i dag har 4 - 5000 postarbeidsplassene som skal bort.
- 20. juni fastslo Stortinget at staten ikke dekker utgiftene til skolefritidsordning for 6-åringene som skal inn i skolen høsten 1997. Mor og far kan fritt få velge hvem som skal ta ansvaret for 6-åringen før og etter skoletid.
- 21. juni vedtok Stortinget å «ta tilbake» 600 av de millionene som et halvt år tidligere ble bevilget til kommuner og fylker. Det betyr færre kommunale arbeidsplasser og enda mer ulønnet privatomsorg.
- 21. juni vedtok Stortinget også å heve momsen på melk, melkeprodukter og kjøtt opp til 23 prosent. Det kraftige prishoppet på matvarer vil slå hardest ut for de som lavest inntekt og de som har unger.

KOMMUNER MED DÅRLIG ØKONOMI ... ET GODT UTGANGSPUNKT FOR OSS»

Da Stortinget 21. juni vedtok retningslinjene for regjeringas arbeid med neste års kommunenes inntekter i 1997, heldt Erling Folkvord dette innlegget i Stortinget:

ISS: «Vi tror vi kan tjene penger»

Direktør Graarud i ISS slår fast: «Kommuner med dårlig økonomi og som trenger hjelp til finansiering er et godt utgangspunkt for oss.» Han seier vidare: «Vi tror vi kan tjene penger.»

Konserndirektør Kjær i UNI seier: «Vi tror institusjoner for eldre er en god type eiendomsplassing», og tenkjer seg samarbeid med danskeigde ISS. (*Kilde: Fagbladet til Norsk kommuneforbund*).

Dermed har talsmenn for to monopolselskap oppsummert nokså presist kva som er kjerna i Arbeidarpartiet si linje for kommuneøkonomien, og kvifor dei på direktørnivå er svært takksame overfor både Sigbjørn Johnsen og Gunnar Berge.

Regjeringa sitt opplegg for kommuneøkonomien for 1997 er ein del av eit samla opplegg for sentralisering og distriktsavfolking, men det er også ein ny etappe i opplegget for å fjerne staten sitt ansvar for den kommunale tenesteytinga. Og dermed blir det også ein økonomisk endringsplan som i særleg grad fører til endra og dårlegare vilkår for kvinner i Noreg. For den er slett ikkje kjønnsnøytral den dårlege kommuneøkonomien som gjer direktørane i ISS så glade og oppstemde.

Kommunane fekk det nye inntektssystemet tredd ned over hovudet i 1986. Sjølvfe formålet var å få til ordningar som er slik at folk sluttar å oppfatte staten som ansvarleg for den tenesteytinga som i daglegtale blir samanfatta i ordet velferdsstaten. På tenesteytingssida er velferdsstaten kommunalisert, og staten har ikkje lenger det økonomiske ansvaret.

Når staten så rømer frå ansvaret og lar kommunane få oppgåver, men ikkje inntekter, så handlar det om ein statleg økonomisk tvang for å presse fram kommunale vedtak om privatisering - sjå på vedtaket i Asker kommunestyre her om dagen!

LO-Aktuelt: «Privatisering avler korrupsjon»

Til Kommuneforbundet sitt fagblad nektar direktør Graarud å gå nærare inn på strategien til ISS, men han meiner bestemt at svindelavsløringane i ISS sitt dotterselskap i USA ikkje skal ramme verksemda i Noreg som no er prega av forhandlingar med 15-20 norske kommunar om å overta pleie- og omsorgstenestene.

LO-aktuelt skreiv i nr. 10/1996 at «privatisering avler korrupsjon». Det er ei overdokumentert oppsummering, anten ein hentar eksempla frå Noreg eller frå utlandet. Berre eit lite apropos: I oktober i fjor vart ordføraren i Grenoble dømd for å ha teke i mot bestikkelsar frå selskapet Lyonnaise des Eaux, same selskap som

ifølgje kommuneforbundsleiar Jan Davidsen var interessert i å overta vassforsyninga i Bærum.

Verknaden av dette blir todelt: Vi får ein mykje raskare framvekst av privateigde monopolselskap som særleg utmerker seg med mykje deltidsarbeid og dårlegare løns- og arbeidsvilkår enn det lågtlønna kvinner har etter gjeldande tariffavtalar i offentleg sektor. Og så får vi ein kraftig auke i den ulønna omsorgen, for det er ikkje alle som har råd til private løysingar.

«... fortrolig med markedsbaserte tilbud»

I velferdsmeldinga slår Regjeringa fast at framtidens pensjonistar

«vil i større grad vere fortrolig med ulike former for markedsbaserte tilbud».

Og regjeringa seier vidare at :

«Den offentlige omsorgen skal først ... tre inn der hvor omsorgsoppgavene vokser ut over det som er naturlig og mulig for pårørende...».

Kva meiner Regjeringa med «naturlig og mulig for pårørende»?

Regjeringa varslar også kommunalt samarbeid med «fortjenestbaserte tenesteytere» - som er det sosialdemokratiske dekknamnet på profitørane i ISS.

Det er Stortinget si oppfølging av Rattsø-utvalet gjennom vedtaka i dag og gjennom vedtaka om statsbudsjettet til hausten som avgjer kva som blir «naturlig og mulig» for pårørende.

Ei krigserklæring mot kvinner med låg løn

Dersom RV sitt statsbudsjettforslag hadde vorte vedtatt, og ein hadde fått ein sterk auke av kommunesektoren si samla økonomiske ramme i staden for ei utjamning og utflating i bønn, hadde ikkje den siterte setninga i velferdsmeldinga vore så farleg. Men no er den setninga ei krigserklæring, først og fremst mot kvinner

med låg eller middels løn. Dagens vedtak avgjer kva som neste år skal vere «naturlig og mulig» for kvinner.

Reform 97 vil i mange kommunar forandre skolefritidsordninga til ein tragedie for ungane og ein sterk pådrivar for å få ein av foreldra ut av jobb. Ein foreldreaksjonsleiar seier i Aftenposten for i går at foreldra har to utveggar - anten å slutte å jobbe eller flytte.

Oslo-skolens nye romnorm for skolefritidsordninga er 0,41 m² leikeareal

pr. unge. Barnehagane har til samanlikning 3 m².

Eit anna eksempel: Til Reform 97 var det for Grorud skole - som får auka elevtalet med 50 pst. neste haust - planlagt eit nybygg med fritidsheim og samlingsal. Førre dagen fekk skolen melding: Det blir ikkje noko nybygg. Det vil seie at det ikkje blir nokon skolefritidsheim. Det igjen vil seie at det er kvinnene som blir hardest ramma av den slags kutt i den kommunale tenesteytinga.

RESULTATET AV 10 ÅR MED RAMMEFINANSIERING= STATLIG ANSVARSKRIVELSE

Egentlig begynte det for ti år siden. Da endret regjering og Storting inntektssystemet for kommunene. Borte ble det meste av de øremerkede tilskuddene. Det nye systemet ga kommunene rammetilskudd, dvs. overlot til kommunene sjøl å finne ut av hvordan pengene skulle strekke til. Og en del kommuner fikk fortsatt tilskudd fra Skattefordelingsfondet.

Vi skal gå litt nærmere inn på skattefordelingsfondet. I Lov om skattefordelingsfondet står det i formålsparagrafen at:

«Skattefordelingsfondet ... skal brukes til kommunal skatteutjamning etter Stortingets nærmere bestemmelse.»

Dette skjer slik at en del av den 28%-skatten som vi alle betaler av nettoinntekten vår, overføres til skattefordelingsfondet. Så skal skattefordelingsfondet fordele dette videre ut til kommuner og fylkeskommuner som har små skatteinntekter. Dette kalles *inntektsutjevnenne tilskudd*.

Etter forslag fra Arbeiderpartiregjeringen har Stortinget de senere årene stadig økt den delen av 28%-skatten som går til skattefordelingsfondet (se over), mens den delen som går til kommunene og fylkeskommunene er blitt tilsvarende mindre. Da skulle vi jo tro at alle

kommuner med små inntekter skulle få riktig store inntektsutjevnenne tilskudd. Men, nei: I 1990 delte staten ut 8,9 milliarder kroner i inntektsutjevnenne tilskudd, mens tallet for 1995 bare var *litt større*, nemlig 11,2 milliarder kroner. Det meste av tilskuddsøkningen dekker bare prisstigningen i disse årene.

I Lov om skattefordelingsfondet står det også en unntaksbestemmelse:

«Stortinget kan for det enkelte år bestemme at et beløp av skattefordelingsfondets midler ... skal overføres til statskassen.»

Og det har Stortinget gjort til gagns etter forslag fra Arbeiderpartiregjeringen. Alt i 1990 tok staten 5,3 milliarder kroner, som den brukte til å del-finansiere de statlige rammeoverføringene til kommunene og fylkeskommunene med (figur 1). Dette betyr at av i alt 32,1 milliarder kroner som ble gitt i rammetilskudd, betalte staten selv bare 26,8 milliarder kroner. Resten tok den fra skattefordelingsfondet.

Da statsbudsjettet (salderingsproposisjonen) for 1996 ble vedtatt av Stortinget i desember 1995, var bildet blitt helt annerledes. Skattefordelingsfondet «fikk» nå hele 44,5 milliarder kroner av 28%-skatten. Og staten

tok faktisk 33,1 mrd. kr av disse som den brukte til å dekke det som kalles «statlige rammeoverføringer» eller «statlige rammetilskudd» fullt ut. Som om ikke det var nok, satt staten igjen med en nettogevinst på 743 mill.kroner! Det er verdt å legge merke til at staten for 1996 ikke bidrar med 5 øre til rammetilskuddene, mens bidraget var på 26,8 mrd. kr for bare seks år siden!

Det var en sterk forandring på seks år. Men nå går det fortere. På bare et snaut halvår, fra desember 1995 til mai 1996, er bildet av en stat som egentlig ikke gir noe til kommunene blitt enda tydeligere. Dette tidsrommet tilsvarer tida mellom salderingsproposisjonen=budsjettvedtaket i Stortinget og revideringen av budsjettet.

Skattefordelingsfondet har fått 600 mill.kr mer å rutte med. «Rammetilskuddene» er blitt redusert med 600 mill.kr., men utjevningstilskuddet som går fra skattefordelingsfondet, er det samme. Dermed øker nettogevinsten til staten fra 743 mill.kr til 1 920 mill.kr. Dette vil si at staten nå har strammet inn ca. 1 200 mill.kr mer i 1996 enn planlagt for bare et halvår siden!

Regjeringa begrunnet innstramma med at kommunene får større vekst i de frie inntektene (skatter og gebyrer/egenandeler) enn forutsatt. RV har beregninger som viser at påstanden er for optimistisk. Sannsynligvis blir det ingen vekst i de frie inntektene til kommunene i 1996, men en mindre nedgang.

Ettersom regjeringa og stortingsflertallet har pålagt kommunene store investeringer uten statlig fullfinansiering (Reform 97), og

kommunene har fått økte utgifter etter lønnsoppgjøret (som RV er for), blir det mindre igjen i kommunen til å løse oppgavene for. Den statlige nettogevinsten på 1 920 mill.kr hadde hjulpet til litt iallfall ...

Det er økonomien som styrer politikken. Det er dette regjeringa og stortingsflertallet har tatt på alvor når de fra 1986 og til i dag har forandra på inntektssystemet for kommunene. Når det ikke finnes penger til å betale for en virksomhet som det er politisk ønskelig å opprettholde (f.eks. kommunal fritidsklubb eller heimhjelp og heimesykepleie uten egenandel til de som trenger det), da fatter statslojale kommunestyrepolitikere vedtak om nedskjæringer, oppsigelser, privatisering...

Figuren på side viser at Regjering og Storting i løpet av et tiår har klart å avvikle sitt direkte økonomisk ansvar for så godt som alle kvinnearbeidsplassene i offentlig sektor. Arbeidsplassene i velferdsstatens tjenesteyting er blitt et desentralisert ansvar. Dette har skjedd samtidig som staten har sikra et sentralt grep om oljeinntektene og har sikra seg at det er staten som skal ha den framtidige veksten i skatteinntektene fra vasskrafta. Figuren på side ... viser det dramatiske resultatet av et tiår med kvinnefiendtlige politisk handverk. Figurene på side viser at denne utviklinga skyter ekstra fart nå i 1996.

Kvinne- og fagbevegelsen vil trenge kunnskap om hva som alt har skjedd, for å forberede seg på det som er i vente de nærmeste årene.

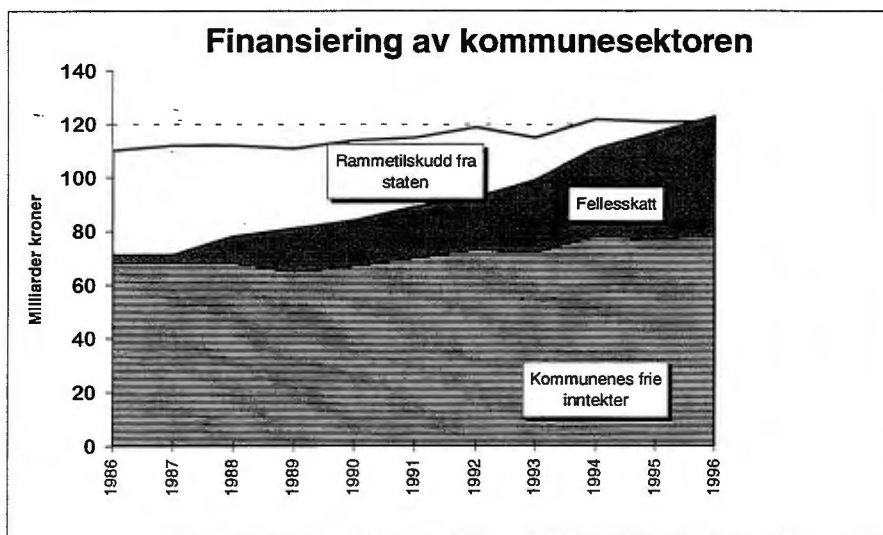
I 1990

bidro Staten med 32,1 milliarder kroner til kommuner og fylkeskommuner. Skattefordelingsfondet 5,3 milliarder kroner er en del av «statens» utgiftutjevne tilskudd. 8,9 milliarder er Inntektsutjevne tilskudd, som er skattefordelingsfondes egentlige formål.

I 1996

er skattefordelingsfondet blitt en inntektskilde for Staten. I 1996 vil Staten få inntekter på nesten 2 milliarder kroner i inntekter som i utgangspunktet er inntekter beregnet på kommunene. 31,5 milliarder kroner er «Statens» utgiftsutjevne tilskudd. 11,2 milliarder er inntektsutjevne tilskudd

Figuren viser hvordan statskassens bidrag til finansiering av kommunesektoren har skrumpet inn til mindre enn null i løpet av 10 år. Den nederste kurven er den vanlige kommuneskatten.

Summen har økt *litt* mer enn prisstigninga i løpet av 10-årsperioden. Den mellomste kurven er skatten som er innbetalt som fellesskatt til skattefordelingsfondet. Den utgjorde en ubetydelig andel i 1986 og er i 1996 vokst slik at det den utgjør omtrent en tredjedel. Den øverste kurven er utbetalingene av rammetilskudd fra staten til kommunene. De har skrumpet inn dramatisk fra å utgjøre over en tredjedel og til å bli *mindre enn null*. NB! Fra det tidspunktet to øverste linjene krysser hverandre lengst til høyre i figuren, er skatten til skattefordelingsfondet blitt en netto inntektspost for staten. Skattefordelingsfondet gir penger rett i statskassa i tillegg til at det dekker alle de rammetilskudd som tidligere ble utbetalt fra staten. I 1996 blir denne inntektsposten på hele 1 920 mill. kr. ifølge Revidert nasjonalbudsjett 1996.

MARKEDSLIBERALISME/PRIVATISERING

Mange av oss som vokste opp i de åra da velferdsstaten var et hedersord for venstresida i norsk politikk og sto på Arbeiderpartiets program, blir forvirra og handlingslamme av utviklinga på 90-tallet. Regjeringa, som er utgått av det moderne Arbeiderpartiet, men støtter seg på H og Frp., angriper ikke velferdsstaten åpent. Det kan jo ikke ei «kvinneregjering» gjøre! Men regjeringa følger en langsiktig politikk for å frigjøre staten for det økonomiske ansvaret for velferdsstaten. (Resultatet av denne politikken illustreres med figurene på side) Og så sier de samtidig at de er for å gjøre

velferdsordningene bedre og mer «treffsikre».

Høy barnehagedekning =

11 000 barn i kø

Enkelte sier ut fra dette at Arbeiderpartiet har en «skjult plan for å gjøre livet vanskelig for kvinner». Hvorfor gjennomfører ledersjiktet i AP så konsekvent en langsiktig politikk med dette resultatet? Et av svarene på det spørsmålet er nok at Arbeiderpartiets fremste tillitsvalgte i dag rekrutteres fra helt andre sjikt i befolkninga enn f.eks. i 50-åra og at Arbeiderpartiet på 60-tallet ble

fremste tillitsvalgte i dag rekrutteres fra helt andre sjikt i befolkninga enn f.eks. i 50-åra og at Arbeiderpartiet på 60-tallet ble et «karriereparti» for den første (og eneste?) generasjon som har kunnet finansiere høyere utdanning uavhengig av foreldreinntekt. Det er ikke så rart at denne gruppen utvikler andre holdninger? De har «klart seg bra» også uten ideologisk skolering og noen av dem har utvikla holdninger som at «velferdssamfunnet er blitt for dyrt». Eller som statsministeren sier i LO-Aktuelt nr. 10-1996 (side 33): - «Men for dem som kan arbeide, vil passive trygdsløsninger alltid være nest beste løsningen. Trygdeordninger kan ikke, og bør ikke, konkurrere ut det å kunne livnære seg av egen inntekt.» og «Politikken overfor dem med forsørgeransvar må bli noe annerledes i den situasjon vi nå er inne i med høy barnehagedekning enn i den tida da det knapt fantes barnehageplasser.» RV har undersøkt ventelistene for kommunal barnehageplass i Oslo, en Ap-styrt kommune med «høy barnehagedekning»: 11 000 barn venter på barnehageplass...

Pulverisering av statlig ansvar

For ti år sida fant regjeringas strateger ut at det var nødvendig å gjennomføre en gradvis avvikling av statens økonomiske ansvar for den offentlige tjenesteytinga som sammen med trygdesystemet utgjør velferdsstaten. Stortinget vedtok derfor å delegere ansvaret «nedover», dvs. til fylkeskommunen og kommunen. Parallelt med denne ansvarsdelegeringa ble inntektssystemet for kommunesektoren endret. De øremerkede tilskuddene til kommunene ble erstattet av rammetilskudd. Rammetilskuddene dekker etterhvert en stadig mindre del av de virkelige kostnadene kommunene har. Statens rammetilskudd finansieres delvis gjennom skattefordelingsfondet. (Dette er beskrevet i kapittel 2.) Omleggingen var bortimot genial, sett fra regjeringas og

stortingspolitikernes ståsted.

Rikspolitikerne har, som før, kunnet legge overordnede politiske målsettinger og vedta lover som pålegger kommunene store oppgaver særlig innafor omsorgssektoren. Rammetilskuddene som rikspolitikerne deler ut til kommunene, «må» de gi «innafor budsjettbalansen». Budsjettbalansen og regjeringas/statens sparemål går foran bevilgningene til kommunesektoren.

Staten gir dette budskapet til kommunene/fylkeskommunene: Vi gir dere ansvar for at kommunen har tilbud om omsorgstjenester m.m., og vi gir dere disse pengene (rammetilskuddet) til å ordne dette for.

Kommunene har derfor måttet prioritere mellom oppgavene de er lovpålagt å utføre, innenfor det som hvert år utgjør summen av skatteinntekter, gebyrer (egenandeler) og rammetilskudd. Dermed har det blitt en vond interessekamp innen kommunen: Skal vi prioritere barnehager eller aldersboliger? Slike interne prioriteringskamper fører til at kommunale tilbud blir ulike i de ulike kommunene. De fører også til ulike gebyrer på kommunal tjenester i de forskjellige kommunene. Systemet fører til mer urettferdighet i Norge. Og langsomt innser vi at Norge ikke er en velferdsstat med like rettigheter for folk i samme situasjon.

Privatisering

Kombinasjonen av ansvarsdelegering og trangere kommunaløkonomi har også ført til at markedsliberalistisk tenking har slått rot blant politikere og byråkrater i stat og kommune.

Tjenester som kommunen ikke har råd til å finansiere fullt ut, delfinansieres med egenandeler (gebyrer). Det gjelder flere kommunale oppgaver - fra hjemmehjelpstjeneste til søppeltømming. Faktisk har det også ført til at kommuner

øker prisen på en tjeneste avgift for å få penger til en helt annen oppgave.

Et annet alternativ er å privatisere tjenester. Privatisering kan i hovedsak deles i to grupper. Den ene er at kommunen leier inn folk i perioder, uten å ansette dem. Den andre, og mer alvorlige, er at kommunen setter ut en oppgave på anbud, og «selger» den. ISS-virksomheten i Bærum kommune (kap 2) er et eksempel

på dette. Begrunnelsen er privat sektor kan gjøre den billigere. Dette er undergraving av kommunal sektor. I dag er Arbeiderpartiet slett ikke mot privatisering. Arbeiderpartiet *sier* at kommunene styrkes, men i det politiske arbeidet, fører Arbeiderpartiet Høyrepolitikk. Som et eksempel på forskjellen mellom retorikken og politikken til statsministeren vises det til faksimilen fra Arbeiderbladet 11. juni:

Kritisk til privat omsorg

■ BJØRN ÅGE MOSSIN
■ HALLGEIR WESTRUM

HAUGESUND: - Det er gode grunner til å være på vakt mot private selskaper som tilbyr seg å overta eller supplere eldreomsorgen i kommunene. For min del synes jeg det er klokt å innta en kritisk holdning til denne tankegangen om privatisering. fastslår statsminister Gro Harlem Brundtland.

BILLIGERE ENN KOMMUNEN

På Kommunalkonferansen i Haugesund gikk statsministeren kraftig ut mot kommuner som vurderer å overlate deler av eldreomsorgen til det internasjonale rengjøringsselskapet ISS. I Sverige driver selskapet allerede flere eldreinstillinger billigere enn det kommunene selv mener er best.

LITE BEGEISTRET

Hvis det var slik at de private kunne utføre omsorgen billigere uten å gå på akkord med nasjonal lovgivning eller underbetale sine ansatte, må en også spørre om det ikke er noe galt med den nasjonale driften, sa Gro. Statsministeren var også lite begeistret for å overlate vannforsyningen til private internasjonale selskaper. På liknende måte kan det være utvilsomt å si at man er imot all privatisering, sa Gro til pressen etter sitt innlegg. Hun pekte på at ikke alle som skjuler under kommunalt ansvar trenger å bli utført av kommunen selv. Men Gro presiserte at kjernene i kommunesektoren både må være et offentlig ansvar og skje i det offentlige regi.

ÅPEN HOLDNING

Bortsett fra på disse to områdene og utdanningssektoren, inntok Gro en langt mer åpen holdning enn ansvarshavere av konferansen. Norsk Lærerting og LO forbusdene i kommunesektoren, ook satte pris på privatiseringsdebatten har de støttet av LOs ledelse, avviser enhver tanke om å øke kjen av tjenester fra private firmaer.

UPRESIST

Jeg har lest blant annet artikler av LO-lederen om dette. Her må vi inn å definere ordene. Det er upresist å si at man er imot all privatisering, sa Gro til pressen etter sitt innlegg. Hun pekte på at ikke alle som skjuler under kommunalt ansvar trenger å bli utført av kommunen selv. Men Gro presiserte at kjernene i kommunesektoren både må være et offentlig ansvar og skje i det offentlige regi.

BEHOVENE AVGJØR

Jeg tror det er nødvendig å ha en litt åpen holdning til om oppgaver bør løses av egne ansatte, eller ved at en velger å engasjere private utførere til å utføre praktiske oppgaver. Behovene hos brukerne må være avgjørende, sa Gro. Hun fastslo at det er et politisk ansvar å sørge for at tjenestene finnes, og at de har en viss kvalitet. Men hun sa det ikke nødvendigvis måtte være slik at tjenestene skal utføres i kommunenes egerregi. Statsministeren spådde økt bruk av egenbetaling for kommunale tjenester, særlig innenfor eldreomsorgen.

■ BJØRN ÅGE MOSSIN
■ HALLGEIR WESTRUM

Dette var hovedelementer i statsminister Gro Harlem Brundtlands skryteliste på Kommunalkonferansen som åpnet i Haugesund i går. Hovedtemaet for årets konferanse er privatisering av kommunale tjenester, et tema Gro spår blir et hovedtema i neste års valgkamp.

INNTEKTSØKNING

Ifølge Gro legger regjeringen opp til en reell inntektøkning i kommunesektoren på opp mot 1,5 prosent, eller om lag 2,3 milliarder kroner, fra 1996 til 1997. Dette er en kraftig prioritering av de oppgavene kommunesektoren skal løse. Gjennomføring av sektorsreform og fornyelse vil begge kreve store utgifter fra neste år av, uttalte statsministeren i sitt innlegg. Hun varslet at kommuner som er blitt hengende etter på grunn av

Gro lover god vekst

Varsler økt kamp om offentlige tjenester

HAUGESUND (Arbeiderbladet): Norske kommuner har fått økt sine inntekter med 22 prosent i tiårsperioden 1986-96, og veksten vil fortsette i årene framover. De siste ti årene har antall årsverk i kommuner og fylkeskommuner steget med 32 prosent, som tilsvarer 120.000 flere ansatte.

lave overføringer vil få et betydelig løft i 1997. Det vil ifølge statsministeren sikres gjennom regjeringens kommunøkonomiproposisjon, bakt inn i modifisert forslag er tidlig vil kommuner som til nå har fått store overføringer, få videre-setter dem i stand til å opprettholde sentrale velferdstiltbud. Med Arbeiderpartiets politikk blir altså den kommunale kaka ganske sikkert være enda større i år 2000, led Gros optimistiske bud. For å gi utkantkommuner et grunnlag ut over det som følger av tilbud, foreslår regjeringen at det fra neste år gis et regionaltilskudd til små kommuner i distriktene.

VARSLER KAMP

Gro benyttet anledningen til å

varsle økt kamp om ansvar for de kommunale tjenestene, et tema hun mener vil prege stortingsvalget neste år.

Mens Høyre ønsker at kommunene skal ta ansvaret for mindre, vil Arbeiderpartiet at kommunene må ta et enda større ansvar inn i et nytt århundre. Voksende oppgaver, særlig innenfor eldreomsorgen og undervisning, må føre til at kommunene på disse feltene må framholdt Gro.

Noen kvinner rammes ikke

Når en kommune slipper «markedet» inn på offentlige tjenester, skjer det en utsiling av hvem som er tjenestemottakere.

Formålet for kommunen blir ikke lenger å *dekke det virkelige behovet, men å dekke etterspørselen*. I klartekst: Tilbudet går til de som klarer å betale. Dette gjenspeiler seg på mange områder. Her skal vi begrense oss til å se på kvinners situasjon.

Det er *noen* kvinner som *ikke* rammes av at denne nye markedliberalistiske tenkinga overtar prioriteringene i kommunene: Kvinne som har så høy lønn

- at det lønner seg å jobbe, selv om hun må betale en svært dyr barnehageplass.

- at hun kan kjøpe subsidierte husarbeidstjenester.

- at hun kan betale f.eks. for fysikalsk behandling når hun har fått slitasjeskader eller annen spesialistbehandling når hun trenger det ...

- at det ikke lønner seg å la henne overta ulønnet omsorgsarbeid for foreldre/svigerforeldre ...

- at hun har opptjent så høy pensjon, så hun kan betale egenandelene for omsorgstjenester eller har råd til å kjøpe private tjenester.

De kvinnene som ikke har «så høy lønn» eller «opptjent så høy pensjon» rammes av markeds- liberalismen. De kan ikke etterspørre tilbudene i markedet, fordi de ikke har råd. De fleste kvinner er *ikke* blant høyinntektgruppene i strekeksempelene ...

Den senere tida har det vært fokusert på de fattigste 10 % av befolkningen - de fleste er kvinner som har overgangsstønad. Denne gruppa er et strekt eksempel på kvinner som «markedet har tatt seg av». Deres kjøpeevne er så nedskåret at de faktisk er utestengt fra å etterspørre varer og tjenester utover det absolutte minimum. Det er heller ikke alle som har til det absolutte minimum.

Arbeiderpartiets «stille revolusjon» i 90-åra ...

Innledningsvis skrev vi at velferdsstaten har stått på Arbeiderpartietsprogrammet. For om lag tretti år side omtalte datidas AP-representanter med stolthet gjennomføringa av nyvunne velferdsgoder som «en stille revolusjon». Nå er «motrevolusjonen» satt inn gjennom innstramminga i kommuneøkonomien.

Dette er den geniale metoden for å redusere og pulverisere offentlig sektors oppgaver og ansvar. Rikspolitikerne tvinger kommunene til å sette en «markeds»pris = egenandel/gebyr på bl.a. omsorgstjenester. Dermed har de redusert etterspørselen til å gjelde de som kan betale, og kan redusere tilbudet. Slik kan de bruke prisen til å regulere etterspørsel og tilbud.. Dette er måten regjeringa tilslører at de ikke vil bruke nok ressurser på kommunale oppgaver. Regjeringa lager et system som kamuflerer det virkelige behov og later som om etterspørselen er det samme som det virkelig behovet. Sakte, men sikkert leder dette systemet mot en nedbygging av den kommunale sektor. Ettersom kvinnene har større behov for tjenestene fra denne sektoren, rammes de hardere enn menn. Derfor er regjeringas politikk kvinnefiendtlig.

Staten har god råd!

Regjeringas «gnierpolitikk» overfor kommunene er bevisst politikk, ikke et utslag av dårlig nasjonal økonomi. Norge er et rikt land, og staten er rik. Overskuddet på statsbudsjettet for 1995 ligger på ca. 28,1 mrd. kroner. Men staten sparer. Budsjettbalansen og spareraten er ei hellig ku; et overordnet mål for regjeringas økonomiske politikk. Derfor er det den politiske viljen det gjelder, ikke den økonomiske evnen.

Dette henger godt sammen med med regjeringas åpen mål om å gjøre Norge mest mulig EU-lik. Det er god

Brysselpolitikk å knytte rettigheter til lønningstekt/pensjon, og overlate mest

mulig til markedet.

NOEN EKSEMPLER PÅ HVA KOMMUNALISERINGA FØRER TIL

Flere gratis omsorgsårsverk fra kvinner

Pårørende til hjelpetrequende eldre utførte for 10 år siden omsorg tilsvarende 49.000 ubetalte årsverk, i følge Helseundersøkelsen fra 1985. Siden den gang har den private, ulønnete omsorgen økt i omfang. I 1990 ble nesten tre fjerdedeler av omsorgen som voksne i alderen 16-79 år ga til syke og gamle utført av kvinner. Kvinneandelen har *ikke* blitt mindre i løpet av 90-tallet.

Presset på at kvinner skal yte en tung, ulønna innsats i eldreomsorgen, ofte i tillegg til fullt arbeid og andre omsorgsforpliktelser, vil øke. I åra framover får vi en kraftig vekst i antall gamle over 80 år og en større andel av dem vil være aleneboende og dermed mer avhengig av hjelp og pleie.

Samtidig med at antall gamle over 80 år øker, avvikles heldøgns pleie- og omsorgstilbud. I perioden 1988-94 ble det 2.606 færre plasser for eldre i sykehjem, aldershjem og andre boformer med heldøgns pleie og omsorg. Samtidig ble det 17.210 flere gamle over 80 år. Veksten i de hjemmebaserte tjenestene (hjemmehjelp og hjemmesykepleie) er ikke større enn at den tilsvarer veksten i antall gamle.¹

Dette er en styrt prosess.

Styringsmidlene er ideologi og økonomi. Taperne i spillet er de gamle og de pårørende (Les: kone, datter, svigerdatter).

Hjemme best, men ...

Det ideologiske budskapet er at det alltid er best å bo i eget hjem. For svært mange er dette sikkert riktig, men ikke for de eldste og sjukeste. I mange kommuner er terskelen for å få få sykehjemsplasser nå så høy at gamle som er avhengig av hjelp til alle personlige gjøremål, aldersdement og gamle med angst for å bo alene på grunn av sjukdomsanfall, stenges ute. I Velferdsmeldinga satser regjeringa på at omsorgsboliger og hjemmetjenester ettervert skal overta det meste av omsorgen i sykehjem og aldershjem. «Kommunene bør i framtiden i større grad rette sykehjemstilbudet mot korttidsopphold, terminalpleie og midlertidig opphold etter sykehusbehandling.»

Det økonomiske styringsmiddelet er statens grep om kommuneøkonomien. Hjemmetjenester og omsorgsboliger er langt billigere løsninger enn sykehjem. Inntaksnemndene til sykehjem gjør rent økonomiske vurderinger. Hvis den gamle kan komme til å leve i 1-2 år etter å ha fått plass på sykehjemmet, blir den økonomiske belastninga for kommunen for stor.

Privatisering så langt råd er ...

Det er en forutsetning at hjemmetjenester og omsorgsboliger skal være kombinert med omsorg fra pårørende.

«Den offentlige omsorgen skal først tre inn der hvor omsorgsoppgavene vokser utover det som er naturlig og mulig å utøve for pårørende ...»,

¹ Kilde: Norske Helse og Sosialforbunds rapport «Flere eldre - færre plasser».

heter det i Velferdsmeldinga. Det er kommuneøkonomien som avgjør hva som er «naturlig og mulig» av ulønna omsorgsinnsats for kvinner, bortsett fra det lille fåtallet som har svært høy inntekt. I mange kommuner, bl.a. Oslo og Bergen, er hjelpeapparatet så dårlig utbygd at pårørende som sjøl er gamle og hjelpetrengende eller i full jobb, blir pålagt tunge pleieoppgaver for rullestolbundne eller aldersdemente gamle.

Presset på de pårørende blir satt i system ved såkalte «tjenesteavtaler» eller «omsorgsplaner». Ved hjelp av omsorgsplanene skal den gamles behov for omsorg defineres eksakt («Ikke mer, ikke mindre» som det heter i målformuleringa til en bydel i Oslo) og omfanget av de pårørendes innsats skal avtales i en form for kontrakt med kommunen. En undersøkelse om hvordan denne ordninga virker i Hurum kommune, viser at de pårørende synes at de får altfor lite avlastning og at de blir presset til å ta på seg større og større omsorgsoppgaver. En annen innvending mot omsorgsplanene er at tjenestene kommunen yter ofte er i utakt med behovet fordi situasjonen for den gamle forverrer seg.

Økende antall eldre og stram kommuneøkonomi fører også til at terskelen for å få hjemmetjenester blir høyere. I 1992 fikk 40,2 prosent av gamle over 80 år hjemmehjelp og/eller hjemmesykepleie. I 1994 var andelen gått ned til 37,8 prosent.¹ I tillegg er det stadig flere kommuner som krever inn egenandeler for hjemmehjelp og hjemmesykepleie. I 1995 tok 65 prosent av landets kommuner egenandeler for hjemmesykepleie. I Velferdsmeldinga varslar regjeringa at enda større deler av eldreomsorgen skal finansieres av egenandeler. Når kommunenes hjelpetilbud svikter eller blir for dyrt, må kvinnelige familiemedlemmer ta over pleie- og omsorgsoppgavene.

¹ Kilde: Norsk Helse- og sosialforbunds rapport «Flere eldre - færre plasser»

Nye kutt i attføringspengar og uføretrygd?

Ein del av dei som mottar attføringspengar eller uføretrygd kan bli neste offer. Det er foreløpig ikkje vedtatt konkrete endringar, men i Velferdsmeldinga seier regjeringa at det er viktig å sikra:

«fortsatt lav tilgang på nye uførepensjonistar», og at det «vurderes å endre beregningsreglene for attføringspengar og rehabiliteringspengar for å forenkle regelverket og saksbehandlingen, og for å markere at dette er midlertidige ytelser».

Ein kan undrast på kva som ligg i dette - ingen av dei som er under attføring er i tvil om at attføringsperioden er ein avgrensa periode, og at attføringspengane av tilsvarande «midlertidig» karakter. Men kanskje er det eit varsel om at det ligg fleire innstrammingar i løypa?

Både attføringspengar og uføretrygd blir utrekna på grunnlag av opptente pensjonspoeng, dvs. at det er kor mange år ein har vore i full jobb og kor stor inntekt ein har hatt som avgjer kor mykje ein får i attføringspengar/uføretrygd. På same måte som med alderspensjon er det gjerne kvinnene som blir minstepensjonistar også når det gjeld attføring og uføretrygd.

For folk som får godkjend rett til yrkesmessig attføring finst det ingen minstesats. Det er opptente pensjonspoeng som avgjer. Det fører til at vaksne kvinner som ikkje har hatt ein yrkeskarriere som har gitt pensjonspoeng, kan få ein dagsats på under 150 kroner å leva av gjennom fleire års skolegang. Tilskott til husleige osv. er også avgrensa, og ikkje alltid tilstrekkelege til å gi ein økonomi det går an å leva med.

Da Stortinget 13. mai behandla Velferdsmeldinga foreslo RV å innføre ein minstesats for attføringspengar som skulle tilsvare det som gjeld for «unge uføre». (Inntil 1. mai 1996 var det 312 kroner pr.

dag). Det framlegget fekk ikkje støtte frå nokon av dei andre partia.

Ein kan undrast kvifor, sannsynlegvis ville ei slik ordning ikkje gjelda så uendeleg mange personar at det ville bety så stort innhogg i oljemilliardane, men det ville vore eit stort framsteg for dei det det gjeld.

Fleire kasteballar

Stortinget har gjort prinsippvedtak om kutt i rettane for eineførsørgarane. Viss dette blir gjennomført i praksis og det ikkje samtidig skjer dramatiske forbetringar av både barnehagetilbod og arbeidsmarknad, må det føra til at fleire eineførsørgarar blir utan både arbeid og inntekt; sosialkontoret neste.

Dei som har attføringspengar eller uføretrygd som ikkje rekk til nødvendige utgifter, kjem i same situasjon. Dei blir kasteballar mellom ulike instansar og må gå runden til sosialkontoret enda dei har lovfesta rett til økonomiske stønadsordningar. For somme kan bekymringane om økonomien bli så tunge at det forseinkar eller i verste fall spolerer eit attføringsopplegg, og da kan «kasteballen» vera sikra for all framtid.

6-årsreformen presser ut andre kommunale oppgaver

Virkingen av skolestart for 6-åringer høsten 1997 vil variere fra kommune til kommune. Det finnes sikkert noen få kommuner som kommer heldig ut av statens tilskottsordning og som har så god økonomi, at det ikke blir store problemer.

Men det vanlige vil være en kombinasjon av følgende:

- staten dekker bare en viss del av nødvendige investeringer i nye skolelokaler
- økninga av statens rammetilskudd til kommunen dekker ikke den virkelige utgiftsøkninga som 6-åringsreformen påfører kommunen

- staten gir ingen tilskudd til utbygging av skolefritidsordning for 6-åringene

Dette er soleklart brudd på et politisk løfte som stortingsflertallet ga i juni 1995, da de slo fast at

*«...det er en absolutt forutsetning at kommunene skal ha full økonomisk kompensasjon for merutgifter som reformen medfører».*¹

Men det er like klart at dette opplegget er helt og fullt i samsvar med de forutsetninger som regjeringa formulerte da den første gang foreslo å lovfeste skoleistedet for 6-åringer. Da sa regjeringa nemlig i klartekst at en del av utgiftene skal dekkes av kommunene sjøl og bl.a. ved effektivisering og sparing på andre alderstrinnene i skolen.

Det ligger derfor grundig planlegging bak, når 6-årsreformen i mange kommuner blir en brekkstang for å redusere innsatsen for andre årskull i skolen eller for å redusere andre kommunale virksomheter. Dette kommer til å bli synlig når rådmennenes budsjettforslag for 1997 blir lagt fram.

Reform -97 - ingen barnehagereform

Hvis kvinner skal ha reell mulighet til å være yrkesaktive, må det finnes barnehageplass til alle barn. Barnehagen er også viktig for å sikre ungene likeverdige oppvektsforhold uavhengig av familiens sosiale forhold, foreldres inntekt eller etniske tilhørighet. Barnehagen skal være et pedagogisk tilbud som tar vare på barndommen og tilrettelegger for lek og læring, omsorg og tilsyn.

Sist på 80-tallet var det stortingsflertall for full barnehagedekning innen årtusenskiftet. regjeringa forutsatte at dette i hovedsak skulle gjennomføres i kommunal regi eller med kommunal medvirkning og at det skulle være et mål for kommunene at de selv tok det fulle ansvar for barnehagedriften.

¹ Innst. s. nr. 216, 1994-95

Nå er det annerledes. De private barnehagene har økt fra 42 % av det samla barnehagetilbudet i 1985 til over 50 % i 1994. Og blant de private øker den andelen av disse som drives på kommersielt grunnlag. Økende andel barnehager øker den klassemessige skeivfordelinga av barnehagetilbudet. Unger som har foreldre med høy utdanning og høy inntekt er overrepresentert i barnehagene. Foreldrebetalinga i private barnehager er høyere. Og andelen unger med spesielle behov for hjelp og tilrettelegging er svært lav i private barnehager. Dårlig kommuneøkonomi slik Stortinget har varsla for 1997, betyr enda mere satsing på markedsløsninger og privatisering.

Regjeringa har argumentert for 10-årig grunnskole med å hevde at skolestart for 6-åringar både er en grunnskolereform og en barnehagereform. De ledige barnehageplassene etter 6-åringene skulle bli stillt til rådighet for yngre barn.

Virkeligheta kommer til å bli litt annerledes. Kommunens egenandel til dagens barnehagetilbud til 6-åringen, skal nemlig brukes som en del av finansieringa av skoletilbudet for 6-åringar fra høsten 1997. Kommunen må dermed finne andre og nye midler - dvs. fra en annen sektor - hvis den skal opprettholde de barnehageplassene som 6-åringene frigjør når de skal begynne i skolen. Og hvis kommunen vil gjøre de ledige plassene om til barnehagetilbud til unger under 3 år, så krever dette en enda høyere egenandel fra kommunen. Dette skyldes at barnehagelovens forskrifter forutsetter at antall barn pr. avdeling/pr. førskolelærer halveres for denne aldersgruppa.

Reform -97 blir en barnehagerform bare i de kommunene som har friske penger til å finansiere en slik omlegging. Staten har i alle fall ikke tenkt å bidra med penger.

Regjeringa har derimot satt i gang et utviklingsprogram i barnehagesektoren der en av målsettingene er å finne tiltak

som kan redusere kostnadene ved økt andel yngre barn i barnehagen ...

Det er to metoder som kan brukes viss en skal få ned utgiftene i barnehagen: Større barnegrupper og mindre personale.

Den tredje metoden

er å få ned etterspørselen på barnehager! Det kan gjøres på to måter. Enten ved å prise så høyt at få har råd til å bruke barnehagen, men finner alternative private løsninger for barnepass. Det er det allerede mange som gjør idag. Eller det kan gjøres ved å presse en av foreldrene - og vi veit at det oftest blir mor siden hun jo som regel tjener mindre enn far - til å være hjemme det meste av småbarnstida. Mange mødre sliter hardt med dobbeltarbeidet og velger derfor deltidsarbeid. Det gir lite lønn. Etterhvert har barnehageutgiftene også økt betraktelig. Med barn i en privat barnehage er det vanlig å måtte betale seks til sju tusen for to barn. Fortsatt er også skattesystemet slik at familien skattes hardere når begge er i arbeid. Mange har også store reiseutgifter for å komme seg på jobb. Totalt kan derfor familien sitte igjen med lite ekstra ved at begge er ute i arbeid. Derfor kan også små tiltak som presser familien ytterligere økonomisk være avgjørende for at mor «velger» å være hjemme. Få vil vel «betale» for å jobbe! For tiden opplever vi også en forholdsvis massiv ideologi på at det er bra for småbarna at en av foreldrene er hjemme med dem, især de første tre årene. Litt pussig kanskje at det er sammenfallende med den tida som er mest kostbar i barnehagen for det offentlige?

Hva mer kan vi vente oss fra regjeringa?

Barne- og familiedepartementet nedsatte for et år siden et utvalg med følgende mandat:

«Utvalget skal beskrive det offentlige tjenestetilbudet og overføringsordningene til familier

med barn fra 0 til 18 år, herunder barnetrygd, foreldrefradrag, forsørgerfradrag i skatt, fødsels- og adopsjonspermisjon, tidskonto, barnehagesubsidier, senket skolestart, skolefritidsordningen m.m. Behovsprøvede ordninger skal også inngå. Utvalget skal ikke utrede utdanningsfinansieringsordningen. Det skal legges spesiell vekt på fordelingsvirkningene av skatt og overføringsordninger for familier henholdsvis med og uten barn, hvordan ordningene slår ut for ulike familietyper og hvordan de påvirker yrkesdeltakelse. Med utgangspunkt i en slik beskrivelse skal utvalget vurdere om endringer i overføringsordningene og tjenestetilbudet kan bidra til å jevne ut forskjeller mellom ulike barnefamilier, og mellom familier med og uten barn, og hvordan dette virker inn på yrkesdeltakingen, særlig blant kvinner. Forslagene skal utredes innenfor eksisterende budsjetttrammer.»

De såkalte «Longva-utvalget» avgav innstillingen 17. juni. RV vil sende ut kopier til medlemmer og sympatisører for å arbeide med spørsmålene i mandatet når den foreligger i trykt form. Skriv til stortingsgruppa vår hvis du vil hat utvalgets innstilling!

Omdisponering av overføringene til barnefamiliene

Men i kortversjonen fra utvalget kan vi lese følgende forslag:

Alle forslagene skal dekkes inn ved omdisponeringer på statsbudsjettet. Forslagene skal ikke kreve nye midler. Utvalget har derfor foreslått bl.a. å inndra forsørgerfradraget, en omdisponering av driftstilskudd til barnehager og barnetrygd og avvikling av skatteklasser 2 (med unntak av aleneforeldre).

Noen av flertallsforslagene fra Longva-utvalget:

For barn under tre år:

- forutsatt kommunal medfinansiering på samme nivå som idag kan foreldrebetalingen i barnehagen reduseres med om lag 800 kroner pr måned. Etter utvalgets beregninger vil det gi en gjennomsnittspris på 1700 kroner.

- styrking av barnetrygden med 3000 kroner til ca 21 000 kroner pr år.

For 3-5-åringer:

- gratis, pedagogisk tilbud på inntil 20 timer pr uke til alle barn i denne alderen.

- for opphold over 20 timer reduseres fra dagens gjennomsnittsnivå på kr 2500 til kr 1000 pr. måned.

- utifra oversikten på forventede kostnader for forslagene, tyder det på at utvalget forventer langt mer bruk av barnehagetilbud opp til 20 timer enn over 20 timer pr. uke.

Støtteordninger for 16-18-åringer:

- forlengelse barnetrygden til 18 år finansiert ved å redusere satser fra 10 år.

Barnetrygden reduseres med ca 2600 kroner pr. barn fra 10 år (til ca 8000 kroner pr. år), samtidig som det gis barnetrygd til 16- og 17-åringer.

- gratis skolebøker (basert på utlån) og en forenklet og målrettet stipendordning for borteboende elever i videregående skole.

Noen foreløpige kommentarer

Det skal altså bli nesten dobbelt så dyrt å ha barn under tre år enn eldre barn i barnehage! Samtidig skal barnetrygden bli på ca 21000 for barn under tre år! Er barn på over ti år så mye billigere enn dem under tre år siden det skal få bare 8000 kroner? Mange foreldre vil sikkert svare at under tre år er faktisk noe av den billigste tiden med barn. Så hvorfor disse forslagene da?

Trenden er at flere og flere nybakte mødre går tilbake til full arbeidsuke. Småbarnsforeldre er blant de som jobber aller mest. Er 20 timers gratis-tilbud et svar på det kvinner ønsker? Eller er det andre formål med dette forslaget? Planlegges det å kjøre en skiftordning i barnehagene for å utnytte kapasiteten bedre? Er det slik regjeringas mål om full barnehagedekning innen år 2000 skal nås?

Er det en tilfeldighet at også seksåringene bare får et 20-timers pedagogisk tilbud? Hvorfor skjer dette nå? Er det en måte å bryte opp det offentlige ansvaret for heldagsbarnehage og heltids skole- og fritidsordning? Hva med finansieringa? Rød Valgallianse har fått finansdepartementet til å regne hva det koster å drive gratis barnehage. Det koster småpenger for regjeringa. Likevel får utvalget beskjed om å holde seg innenfor dagens budsjett-rammer.

Det blir ikke Longva-utvalgets innstilling som blir behandla i stortinget. Forslagene fra utvalget blir nærmest som en prøveballong for regjeringa som kommer til å legge fram enten en egen stortingsmelding eller bruke forslag i statsbudsjettet.

Omsorgspermisjon

I det reviderte nasjonalbudsjettet varsles en forsøksordning med omsorgsvikariater. Ordningen omfatter ansatte med barn under skolepliktig alder og det kreves ansettelse av en arbeidsledig som vikar til erstatning av den som går ut i permisjon. Permisjonen kan tas ut i ti måneder. Det sies tydelig at for den personen (henne - som oftest!) som har permisjon, spares barnehageutgiftene, derfor trengs ikke så mye lønnskompesasjon!

Regjeringen foreslår at ordningen med omsorgsvikariater innføres som et tidsbegrenset forsøk i et begrenset antall fylker fra årsskiftet 1996-97. Tiltakets utforming og virkningene på arbeidsmarkedet, herunder likestillingsperspektivet skal evalueres. Dette ble akseptert av alle partiene på stortinget utenom Rød Valgallianse.

Vil ikke både omsorgspermisjon og Longva-utvalgets forslag kunne presse kvinner til å være hjemme med barna de første tre leveårene deres?

HVILKEN PLESS MENER REGJERINGA AT KVINNENE SKAL HA I SAMFUNNET?

Kvinnens rolle i det kapitalistiske Norge

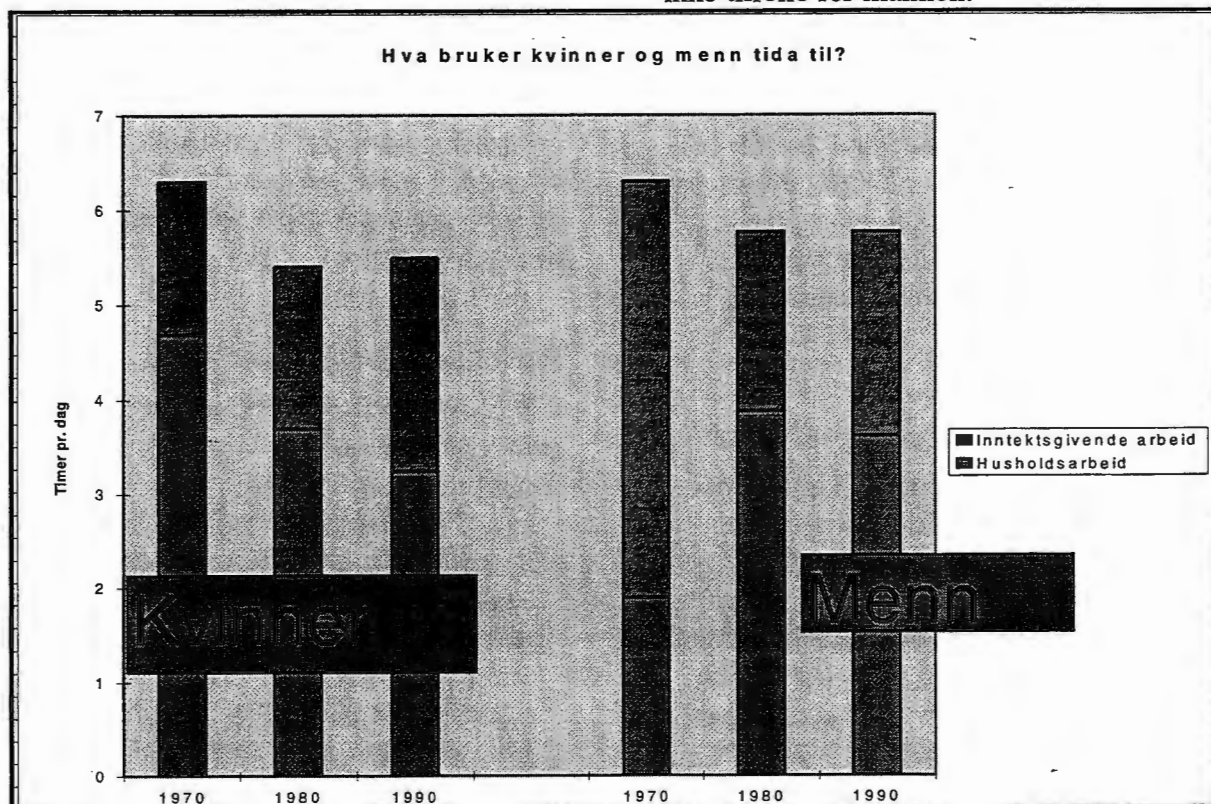
I femti-tallets Norge var i all hovedsak kvinnens jobb det ulønnete husholdsarbeidet. Kvinnens oppgave i samfunnet var å sørge for at mannen var kledd, mett og uthvilt til å gå på jobb året rundt. Hun fødte og oppdro barna, hun stelte gamle foreldre og svigerforeldre. I marxistisk terminologi kaller vi dette for reproduksjonsarbeid. Slik bidro hun med sitt arbeid til at mannens arbeidskraft faktisk ble billigere. Hvis mannen skulle ha

betalt hennes tjenester f.eks. til matlaging, tøyreparasjoner, renhold, barnepass, eldrestell osv., måtte han ha tjent mye mere. Hennes gratisarbeid var dermed med på å øke profittene til kapitalistklassen i Norge. Hennes gratisarbeid er viktig samfunnsarbeid og er sammenvevd med det arbeidet som skjer i vareproduksjon. Kapitalistene i Norge er like avhengig av at dette arbeidet gjøres for å tjene penger, som selve vareproduksjonen.

Kjønnskontrakten

Kvinnens inntog i arbeidslivet på sytti- og åtti-tallet krevde barnehager, skolefritidsordninger, syke- og aldershjem. Etterhvert ble endel av det private omsorgsarbeidet skjøvet over til det

offentlige. Dette skjedde ikke uten kamp og bare delvis. Statistikkene viser at hun fortsatt gjør mye av det ulønnede husholds- og omsorgsarbeidet. Hun bruker i gjennomsnitt mer tid på dette arbeidet enn hun gjør på inntektsgivende arbeid. Det er ikke tilfelle for mannen.

(se statistikk) Bare i Oslo står det idag 11000 barn i barnehagekø. I stor grad har kvinnene selv måttet organisere barneomsorg og arbeidet sitt slik at det har passet med mannens arbeid og hverdag. Tilsammen viser dette tydelig at kvinnen fortsatt har hatt hovedansvaret for hjemmet til tross for at hun som mannen, har hatt inntektsgivende arbeid.

At kvinners gjennomsnittsinntekt i 1994 er 57% av menns inntekt er tall som tydelig viser at kvinner verdsettes lavere enn menn i samfunnet. Både kvinners kortere ukentlige arbeidstid i inntektsgivende arbeid enn menn og kvinners lavere lønn enn menn, forteller dette. Mannen er fortsatt hovedforsørger og kvinnens inntekt blir betrakta som en tilleggslønn. De kapitalistiske lovene fungerer sånn at kvinners inntog i

arbeidslivet har ført til at en familie idag trenger mellom halvannen og to inntekter for å klare seg. Mannens fulltidsstilling og kvinnens deltidsstilling er blitt den økonomiske normen. Vi ser dette tydelig på hvordan familieutgiftene har endret seg de siste 40 årene. Vi behøver ikke å gå mange tiår tilbake da det var rimelig å beregne boutgiftene til ca 25 prosent av en inntekt. Det er latterlig lite idag!

Kjønnskontrakten hindrer reell likestilling

Kvinner tok seg lønnet arbeid for å bli økonomisk sjølstendige, mens økonomiske lover i kapitalismen førte til ny økonomisk binding til familien og dermed mannen. Slik sørger de kapitalismen for at det ulikverdige forholdet mellom kjønnene opprettholdes. Kjønnskontrakten ligger i

bunnen for den kapitalistiske utbyttinga. Den er en forutsetning for den kapitalistiske utbyttinga.

Kvinner i offentlig sektor

Satt på spissen kan man si at kvinnen gikk fra ulønna privat omsorg til lønna offentlig omsorg. Ihvertfall har vi - kanskje i større grad enn mange andre land - fått et veldig kjønnsdelt arbeidsmarked hvor kvinner i stor grad befinner seg i offentlig sektor. Så når stat og kommune skjærer ned på utgiftene i offentlig sektor, er det kvinnearbeidsplassene som rammes hardest.

- Hvor er det blitt av nabo-kjerringene?

spør statsminister fru Brundtland. De nye «Frivillighetssentralene» har begjærlig grepet fru Brundtlands begrep om «nabokjerringene» i sin reklame. Det er en ny form for privat omsorg. Men hvor har det blitt av alle damene som var hjemme og som hadde ører og øyne og omsorg for folk rundt seg? Hvordan skal vi få flere damer på plass igjen? Hvordan skal vi få kvinnene tilbake til hjemmet slik at de er klare til å ta på seg oppgavene kommunene nå fraskriver seg ansvaret for?

Tolker vi utsagnene til den kvinnelige statsministeren vel drøyt? Vi har en "kvinne"-regjering som ynder å framstille samfunnet vårt som likestilt. Vi har også en PR-kåt "likestillings"-minister som stadig er ute i media og skryter av alt det flotte som gjøres og skal bli gjort for at kvinner skal likestilles med menn både i arbeidslivet og i samfunnet generelt. La oss se hvor høyt denne "kvinne"-regjeringa verdsetter kvinner og hvilke økonomiske forhold kvinner tilbys i dagens Norge.

Kvinnerens økonomiske forhold

- Eneforsørgeres økonomiske situasjon må forstås som et speilbilde av de økonomiske forholdene som samfunnet tilbyr kvinner,

har kvinnebevegelsen ofte uttrykt. 96 pst. av alle aleneforeldre som mottar støtte fra folketrygden, er kvinner.

Bomønstret har endret seg

Familie- og husstandsmønsteret har endret seg mye i perioden fra 1960 til 1990. Et flertall på stortinget - med unntak av regjeringspartiet - har derfor bedt departementet vurdere levekostnadene og skattereglene for spesielt enpersonshusholdninger (inkluderer enslige forsørgere).

Flere enpersonshusholdninger

I stortingsmeldingen forklares denne endringen i familie- og husstandsmønsteret på følgende måte (s101):

I henhold til Statistisk sentralbyrås levekårsundersøkelse har andelen av befolkningen over 16 år som er aleneboende økt med over 40 pst. fra 1980 til 1995. Ifølge Statistisk sentralbyrås folke- og boligtellinger ble antallet enpersonshusholdninger nesten firedoblet fra 1960 til 1990. Antall enslige forsørgere med overgangsstønad eller stønad til barnetilsyn fra folketrygden har økt med 66,5 pst. fra 1984 til 1994 i henhold til statistikk fra Rikstrygdeverket.

I figur 4.1 er disse utviklingstrekkene illustrert. Det framgår også her at andelen samboere er økende.

Økningen i antall enpersonshusholdninger er uttrykk for at familie- og husstandsmønsteret endrer seg. Tidligere var husholdningen viktigste forsørgelsesmulighet for kvinner. Blant annet har økningen i yrkesaktivitet særlig blant kvinner, utbyggingen av trygdesystemet og offentlige studiefinansieringsordninger, redusert

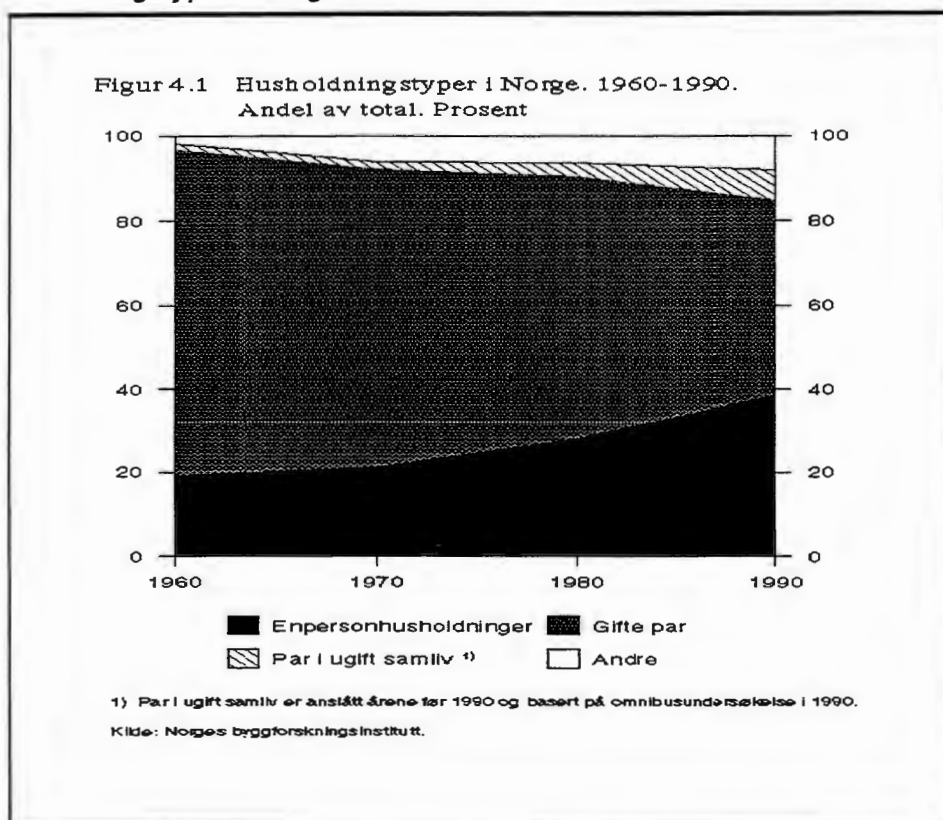
husholdningenes betydning som forsørgelsesmulighet. Økt økonomisk uavhengighet sammen med bedret boligtilbud, har gjort det mulig for flere å danne egne husholdninger.

Økt antall skilsmisser, separasjoner og brudd på samboerforhold bidrar også til å heve antall enpersonhusholdninger. I henhold til Statistisk sentralbyrå har det vært mer enn en firedobling av antall oppløste ekteskap per bestående ekteskap i løpet av de siste 30 årene. Det ble totalt registrert om lag 23 000 oppløste ekteskap som følge av skilsmisse eller separasjon i løpet av 1994. Antall skilsmisser og

separasjoner i løpet av 1986 var til sammenligning om lag 18 000.

Tendensen til senere samlivsetablering kan også forklare en del av økningen i antall enpersonhusholdninger. Data fra Levekårsundersøkelsen 1995 viser at andelen i aldersgruppen 16-79 år som ikke lever i parforhold, økte fra 29 pst. i 1980 til 34 pst. i 1995. Blant ugifte i alderen 25-44 år økte andelen som bor alene fra 56 pst. i 1980 til 74 pst. i 1995. Det er også blitt flere eldre i befolkningen, og eldre bor oftere alene enn yngre

Husholdningstyper i Norge

Dyrere å bo alene

Dette er noe vi alle etterhvert vet: Kvinner har for fullt gått ut i arbeidslivet. Vi har fått større valgmuligheter. Flere og flere av oss velger å bo alene med barna. Minst en av seks familier på landsbasis består av

aleneforeldre med barn. Skilsmissestatistikken tyder ikke på at dette kommer til å endre seg særlig framover. Samtidig opplever vi at man trenger mellom halvannen og to inntekter for å klare å etablere seg i en bolig. Dette er en ny situasjon som har oppstått i kjølevannet av

at kvinner har gått ut i arbeidslivet. Det blir tøffere og tøffere økonomisk å klare seg som aleneboende og som aleneforeldre. Eller for å si det med regjeringa i stortingsmelding 2 (s109):

Det er rimelig å anta at det, for en gitt bostandard, kan være merutgifter ved å bo alene sammenlignet med å bo i fellesskap med andre.

Likevel er dette - ifølge regjeringa - en livssituasjon som stadig flere velger og denne valgfriheten må i hovedsak betraktes som en velferdsøkning!

Derfor vil regjeringa ikke foreslå eventuelle skatteregler som kan være med på at enpersonshusholdninger får en mer lik økonomisk situasjon som flerpersongshusholdninger.

Er ikke dette klar nok tale? Det er vanskelig å forstå dette noe særlig anderledes enn at kvinner egentlig hører hjemme i den gamle og tradisjonelle husholdninga, enten i ekteskap eller "moderne" samboerskap. At vi skal kunne være økonomisk selvstendige mennesker, er et privat velferdsgode som det offentlige ikke har noe ansvar for! Eller for å si det på en annen måte: At kvinner skal kunne være økonomisk sjølstendige er et velferdsgode som vår "kvinne"-regjering ikke vil ha noe ansvar for.

Inntekt pr. forbruksenhet i 1984 og 1994

	Disp. inntekt per forbruksenhet		
	1984	1994	Pst. endring 1984-94
Alle	97 765	113 927	16,5
Enslige 16-44 år	111 016	104 074	-6,3
Enslige 45-64 år	106 208	121 590	14,5
Enslige 65-85 år	81 434	89 352	9,7
Enslige forsørgere	83 645	85 844	2,6
Par u/barn 16-44 år	123 372	135 892	10,1
Par u/barn 45-64 år	124 271	165 940	33,5
Par u/barn 65-85 år	90 685	118 778	31
Par m/barn 0-6 år	79 474	104 116	31
Par m/barn 7-19 år	100 793	123 626	22,7

"Målretta tiltak for aleneforeldre"

I rettferdighetens navn sier regjeringa også noe om at når det gjelder enslige forsørgere som enpersonshusholdninger så fins det mer målretta tiltak for å bedre deres økonomiske kår. Så hvordan har den økonomiske utviklingen for eneforsørgere vært? Hvilke resultater har regjeringas målretta tiltak gitt?

Tabell 4.5 i stortingsmeldinga til det reviderte nasjonalbudsjettet viser hvordan disponibel inntekt per forbruksenhet for utvalgte husholdningstyper har utviklet seg fra 1984 til 1994 (målt i faste 1994-priser). I gjennomsnitt for alle husholdningstyper har utviklinga vært på 16,5% og til kr 113 927. Enslige forsørgere derimot har hatt en utvikling på 2,6% og de har den laveste disponible inntekten i kroner - nemlig 85 844! Til sammenligning har par m/barn 0-6 år hatt en utvikling på 31,0% til kr 104 116 og par m/barn 7-19 år 22,7% til kr 123 626. Selv enslige mellom 65 og 85 år har høyere disponible inntekt enn enslige forsørgere! Enslige forsørgere er de fattigste i landet vårt!

Så kvinners mulighet til å klare seg økonomisk sjølstendig har gått sterkt tilbake under regjeringa Harlem Brundtlands tid!

Det er nedgang i disponibel inntekt for unge enslige fra 1984 til 1994

Tilbake til privat forsørgelse

Og ingenting av det regjeringa gjør, tyder på at denne negative økonomiske utviklingen for eneforsørgere skal snus. Tvertimot. Det har vi tydelig fått demonstrert i stortingets behandling av Velferdsmeldinga. Stortingsflertallet som i hovedsak besto av "kvinne"-regjeringspartiet, Fremskrittspartiet og Høyre, sørget for en rekke prinsippvedtak som effektivt sørger for at enslige forsørgere vil forbli blant de fattigste og fortsette å bli fattigere i forhold til resten av befolkningsgruppene. (se heftet " Dette mener Rød Valgallianse om

Velferdsmeldinga" som du kan få ved å henvende deg til RV på Stortinget). En av de mest åpenbare konsekvensene av å tyne eneforsørgere ytterligere, er at kvinner ikke lenger orker å velge en livssituasjon som aleneforeldre. Alternativet vil for mange bli tilbake til mannens forsørgelse.

Er det sånn at skal privatiseringa og utviklinga av den markedsliberale kapitalismen i Norge lykkes, så må kvinnene gjøre enda mere gratisarbeid i hjemmene? Er vi villige og klare til å ta på oss disse oppgavene? Er norske kvinner som forventer likestilling villige til å akseptere dette?

HVA SKJER? HVA GJØR DU?

Regjeringas omlegging til rein markedsliberalisme har skjedd systematisk skritt for skritt over lang tid og i godt samarbeid med toppene i LO, YS og AF. Denne omleggingen har endret og kommer til å endre hverdagen for arbeidsfolk - og især for kvinner - mye. Statsbudsjettet som regjeringa legger fram, er de økonomiske rammene og dermed oppfølgingen av de prinsippvedtakene som stortinget har fattet. Statsbudsjettet viser den økonomiske gjennomføringen av regjeringas reine markedsliberalistiske politikk. Statsbudsjett får langt større betydning for arbeidsfolks levkår - både økonomisk og sosialt - enn f.eks. et tariff-oppgjør. Derfor burde det være vesentlig for fagbevegelsen å reise kampen mot denne utviklingen.

Toppene i fagbevegelsens samarbeid med regjeringa og deres felles «solidaritets-alternativ» med kapitalistene har avledet og bremsset kampen mot regjeringas politikk. Dessuten sliter de lokale klubbene og fagforeningene hardt mot arbeidsgivernes offensive angrep på lønns- og arbeidsvilkår. De har i forholdsvis liten grad hatt overskudd til å rette kampen mot

regjeringas omleggingsprosjekt og ikke minst mot deres egne ledes godkjenning av prosjektet.

Heldigvis er ikke dette et entydig bilde. Det har vært samla bred og tverrfaglig opposisjon mot privatiseringa av Televerket, Posten og NSB. Det samme når det gjelder fleksibilisering og den nye arbeidstvistloven. Og kanskje aller mest har kvinnespørsmål som likelønn, 6-timersdagen med full lønnskompensasjon og forsvar av velferdsstaten samlet bred aktivitet fra fagforbund og kvinneorganisasjoner. Her har det også skjedd et samarbeid på tvers med fagforeninger og forbund i og utenfor LO, YS og AF.

Utover tariffoppgjøret

Kravene om likelønn, 6-timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon og bevaring av velferdsstaten har alle det i seg at de ikke kan vinnes i tariffoppgjøret aleine. Det kreves politiske vedtak fra stortinget. Det har sikkert vært en viktig pådriver for det samarbeidet som har vært på disse sakene.

Vekk med kvinnelønna

Kvinner-på-tvers-konferansene tyder på at mange innser behovet for samarbeid. Konferansene viser også at kvinner ikke har tenkt å finne seg i konsekvensene av regjeringas politikk for damer. Kvinner-på-tvers-damene vil ikke lenger bare høre på alt pratet om likestilling, men krever bl.a. samme verdi for kvinners arbeidskraft som for menn. De krever likelønn og ei lønn de kan leve av. Så lenge det offentlige er den viktigste arbeidsgiveren for kvinner, sier det seg sjøl at likelønn vanskelig kan oppnås uten at stortinget bevilger store ekstrabeløp til tariff-forhandlingene. Regjeringa og stortinget har hele tiden hevdet noe annet - nemlig at ansvaret for lønna helt og holdent hviler på partene i arbeidslivet. Vi har vanskelig for å tro at årets lønnsoppgjør i det offentlige har bidratt til å utviske lønnsforskjellene mellom kjønnene. Tiden vil vise om vår skepsis er korrekt. Dersom oppgjøret ikke ble et skritt i riktig retning for å bli kvitt kvinnelønna, vil det kunne utløse ny harme og ny energi i denne kampen.

Lik arbeidstid hjemme og på jobb

Med 6-timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon krever kvinner et arbeidsliv på kvinners premisser som gir muligheter for en likere arbeidsdelingen mellom kjønnene i familien.

Med stortinget både som en vesentlig arbeidsgiver og lovgiver kan vi vanskelig forestille oss at dette kravet kan vinne igjennom uten vedtak på stortinget. I kjølvannet av en konferanse om 6-timersdagen som Rød Valgallianse arrangerte på stortinget, har det blitt opprettet en samordningsgruppe for organisasjoner som vil slåss for 6-timersdagen. Her fins både fagforbund, fagforeninger, kvinneorganisasjoner og partier.

Forsvar av velferdsstaten

betyr både å ta vare på kvinnearbeidsplasser og et offentlig ansvar for deler av reproduksjonen slik at kvinner har mulighet til å være i arbeidslivet. Også i kampen mot regjeringas velferdsmelding gikk interesseorganisasjoner (Aleneforeldreforeningen, Husmorforbundet, Kvinnerfronten) og fagforbund sammen. En aksjonsgruppe til forsvar for aleneforeldre ble organisert etter en konferanse Rød Valgallianse arrangerte på stortinget. Det ble argumentert og demonstrert.

Kvinner i bevegelse

Kvinner rører på seg for å oppnå likestilling i arbeidslivet og i hjemmet. Regjeringa later som om i ord at den er på kvinnfolks parti, men i praksis gjennomfører den en politikk som vil skvise kvinner enda mer for å øke profitten for kapitalistene. I Rød Valgallianse har vi sett det som vår oppgave å påvise regjeringas praksis. Denne kvinnefiendtlige politikken møter allerede harme og motstand. Vi tviler på at kvinner stilltiende vil finne seg i å få nye bærer lessa over på skuldrene sine.

Det fins alternativer for regjeringa

I Rød Valgallianse vil vi slåss for en best mulig hverdag for folk. Vi har siden vi kom inn på stortinget i -93, foreslått alternative statsbudsjett som har inneholdt blant annet likelønn, 6-timersdag og store overføringer til kommunene for å øke velferdstilbudene og slik at den høye arbeidsløsheten kan bli historie. Vi har påvist at det faktisk er mulig å gjøre langt mer menneskevennlige valg enn det regjeringa og stortingsflertallet har gjort. Mye går an også innenfor dagens system! Derfor nytter det å slåss!

Å utfordre kjønnskontrakten = å utfordre kapitalismen

Samtidig mener vi i Rød Valgallianse at kjønnskontrakten hvor kvinnen er minder verdt, er uløselig sammenvevd med det kapitalistiske systemet. Derfor er det også det kapitalistiske systemet vi utfordrer når vi utfordrer kjønnskontrakten. Kanskje kan kvinner i bevegelse idag være spiren til den bevegelsen som trengs for å knuse det kapitalistiske systemet.

Kjersti Ericsson beskriver i boka «Den flerstemmige revolusjonen» (s. 77) kvinners dilemma som samtidig kan være spiren til framtidig frigjøring, slik:

I dag ser vi kimen til en "ny" omsorgsrasjonalitet i den bevisstheten som vokser fram hos kvinnene i arbeiderklassen og de som står dem nærmest i klassemessig posisjon. De har "ett bein i hver leir" - ett i hjemmet, ett i yrkeslivet. De har både

forankring i den tradisjonelle omsorgsrasjonaliteten og i den formen for klassebevissthet som vokser fram gjennom deltaking i produksjonen.

På sin egen kropp og sjel opplever de en av de store, samfunnsmessige motsigelsene - skillet mellom produksjon og reproduksjon. Og for dem er det verken noen farbar vei å "trekke seg tilbake" til hjemmet og den tradisjonelle omsorgsrasjonaliteten, eller å "trekke seg ut" og bli som menn. Deres strategi må nødvendigvis være å hele skillet. Men det dreier seg ikke om å lime to halvparter sammen. For dette skillet er vevd inn i selve mønsteret for patriarkatet og det kapitalistiske utbyttersystemet. Strategien med å hele skillet blir dermed samfunnsomveltende og opprørsk i sin konsekvens.

Vi vil ihvertfall gjøre det vi kan for at vi skal få et samfunnssystem som setter mennesket i sentrum og ikke profitten.

Dette heftet er utgitt av
Rød Valgallianses stortingsgruppe.
Stortinget
0026 Oslo

Det du holder i hånda er en foreløpig utgave
Tlf. 22 31 33 21
Fax: 22 31 38 48

TOM SIDE

KOMMENTARER TIL HEFTEUTKAST FRA RV S STORTINGSGRUPPE:

Kjære leser!

Det er flere mangler i dette hefteutkastet. Bl.a. har vi ikke skrevet noe om muligheten for og nødvendigheten av organisering på tvers i den enkelte kommune. Det vil vi gjerne gjøre noe med. Vi ber deg bruke noen minutter til å skrive ned dine reaksjoner og ideer og sende tilbake til oss som har laga dette førsteutkastet. Du står fritt til å si fra om det du savner eller de ideene du har. Du kan bruke skjemaet nedenfor, eller sende oss et brev. Vi vil helst ha svarene så tidlig som mulig i august, for at vi skal kunne bruke dem når vi prøver å lage en forbedra versjon.

Svar sendes til : Rød Valgallianses stortingsgruppe, Stortinget 0026 Oslo.

Storingsvedtak med kvinneprofil:

.....

.....

.....

«Kommuner med dårlig økonomi - et godt utgangspunkt for oss»:

.....

.....

.....

10 år med rammefinansiering = statlig ansvarfraskrivelse:

.....

.....

.....

Markesliberalisme - privatisering:

.....

.....

.....
.....
Noen eksempler på hva kommunalisering fører til:

.....
.....
.....
.....
Hvilken plass mener regjeringa at kvinner skal ha i samfunnet?

.....
.....
.....
.....
Hva skjer? Hva gjør du?

.....
.....
.....
.....
Andre kommentarer og ideer:

.....
.....
.....
.....
Navn:.....

Adresse:.....